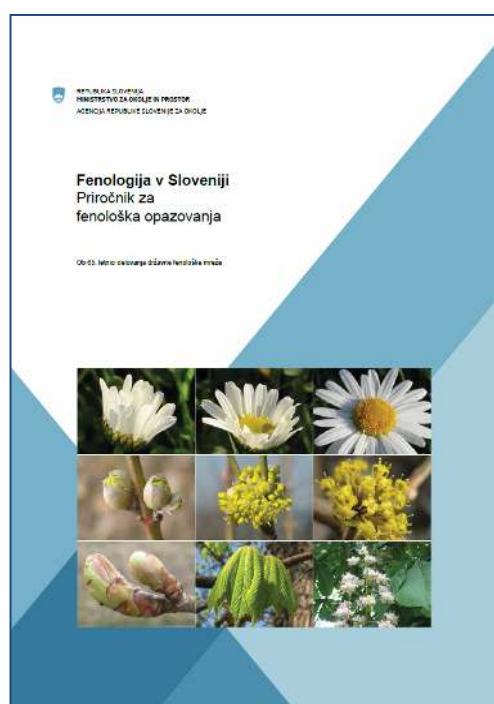

65 LET FENOLOŠKIH OPAZOVANJ V SLOVENIJI 65th anniversary of phenological observations in Slovenia

Ana Žust

Leta 2015 slovenska državna fenološka mreža praznuje 65 letnico svojega delovanja. Za to priložnost smo na Agenciji RS za okolje pripravili knjigo Fenologija v Sloveniji. V knjigi predstavljamo zgodovinski pregled fenologije ter dejavnosti in dosežke slovenske fenološke mreže od leta 1951 do danes. Dodana so tudi obnovljena navodila za fenološka opazovanja.

»Moderna doba fenologije« se je pričela sredi dvajsetega stoletja, ko so bile ustanovljene številne evropske nacionalne fenološke opazovalne mreže. Tesna povezanost vremena in podnebja z rastjo in

razvojem rastlin je bila razlog, da so opazovalne mreže večinoma nastale v okviru nacionalnih meteoroloških služb. Fenološka mreža v Sloveniji je bila ustanovljena leta 1951 pri tedanjem Hidrometeorološkem zavodu. Po letu 2001 so fenološka opazovanja del rednih dejavnosti Oddelka za agrometeorologijo na Agenciji Republike Slovenije za okolje.

Program fenoloških opazovanj v Sloveniji obsega opazovanje izbranih rastlin iz skupine negojenih zelnatih rastlin, gozdnega drevja in grmičja, metuljnic, detelj in trav, poljščin, ter sadnega drevja in vinske trte. Pojav fenološke faze zapišemo z dnevom njenega nastopa, tako kot je to določeno v navodilih za opazovanja. Fenološki podatki so shranjeni v Arhivu fenoloških podatkov na ARSO.

Kje vse uporabljamo fenološke podatke?

Fenološke podatke uporabljamo v kmetijstvu in gozdarstvu za načrtovanje tehnoloških ukrepov, za zaznavanje požarne ogroženosti naravnega okolja, preverjanje stanja rastlinske

odeje z daljinskim zaznavanjem, spremljanje cvetenja alergenih rastlin, turizem in za izobraževanje.

V novejšem času so fenološki podatki izjemno pomembni tudi za proučevanje vpliva podnebnih sprememb na rastlinski svet. Rezultati številnih mednarodnih in domačih študij fenoloških podatkov so pokazali, da je spomladanski fenološki razvoj danes, na pragu 21. stoletja zgodnejši, kot je bil še v začetku petdesetih let prejšnjega stoletja in, da je ta sprememba posledica globalnega segrevanje ozračja. Ugotovljen je bil zgodnejši pojav spomladanskih fenoloških faz pri številnih drevesnih vrstah, sadnem drevju in tudi pri poljščinah. Projekcije kažejo, da se bo trend segrevanja in zgodnejšega pojavljanja spomladanskih fenoloških faz nadaljeval tudi v prihodnosti.

SUMMARY

In the year 2015 Slovene phenological observation network celebrates 65 anniversary of its activity. On this occasion a book Phenology in Slovenia was published. The book presents historical survey of phenology science and activities and achievements of Slovene phenological network in the whole 65 years period. Phenological data are archived in a comprehensive database which is an important data source for investigations of the impacts of climate change on the environment. A part of the content is devoted to renewed manual for phenological observations.